

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 92/04-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. apríla 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. I. M., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. R. Ž., K., ktorou namieta porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 427/99 a sp. zn. 5 T 235/99, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. I. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. novembra 2003 doručená sťažnosť Ing. I. M. (ďalej aj „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie

základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 427/99, resp. sp. zn. 5 T 235/99.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že 26. mája 1999 podal prokurátor Okresnej prokuratúry Košice I obžalobu vo veci trestného činu ublíženia na zdraví, kde vystupuje ako poškodený. Predmetná vec bola pôvodne vedená na okresnom súde pod sp. zn. 5 T 235/99.

Neskôr okresný súd vyhovel návrhu obhajcu obžalovaného na spojenie tejto trestnej veci na spoločné konanie s inou trestnou vecou, ktorá je vedená pod sp. zn. 1 T 427/99, napriek tomu, že podľa sťažovateľa pre spoločné konanie v uvedených trestných veciach neboli splnené základné zákonné podmienky.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti upozorňuje na to, že v dôsledku spojenia uvedených vecí bol odňatý svojmu zákonnému sudcovi a jeho vec sa stala v inom senáte okresného súdu druhoradou a v porovnaní so spojenou trestnou vecou jej bola venovaná iba okrajová a povrchná pozornosť, pričom bol ignorovaný aj jeho návrh na vypočutie dôležitých svedkov obžaloby.

V priamom dôsledku vyššie uvedeného rozhodnutia okresného súdu nastali podľa sťažovateľa v konaní v jeho veci zo strany súdu zbytočné prietahy, ktoré trvajú až doteraz.

Sťažovateľ v súvislosti s uvedeným poukazuje na skutočnosť, že ako poškodený je naďalej ponechaný v neúnosnej právnej neistote a v dôvodných obavách, pretože je vážne ohrozená aj reálna možnosť vymožiteľnosti jeho práva v súlade s ustanovením čl. 46 ods. 1 ústavy a v súlade s ustanovením § 43 ods. 2 a § 46 Trestného poriadku.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo Ing. I. M. na prerokovanie jeho veci pred súdom bez zbytočných prieťahov – v priamej súvislosti s odňatím jeho osoby jeho zákonnému sudcovi – a na spravodlivé prejednanie jeho veci v primeranej lehote, zaručené čl. 48 ods. 1 a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 európskeho Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom porušiteľa (Okresný súd Košice I) v konaní sp. zn. 1 T 427/99, resp. sp. zn. 5 T 235/99 porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje porušiteľovi Ústavy SR a európskeho Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vo veci konať v zmysle ust. článku 2 ods. 2 Ústavy SR.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky zároveň zakazuje porušiteľovi pokračovať v porušovaní Ústavy SR a európskeho Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva navrhovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 154.000,- Sk, ktoré mu je porušiteľ povinný zaplatiť v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez účasti sťažovateľa v súlade s § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťuje, či návrh spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti pravidelne skúma aj to, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Preskúmaním sťažnosti sťažovateľa a jej príloh ústavný súd zistil, že vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 1 T 427/99, v ktorej sťažovateľ vystupoval ako poškodený, bolo rozhodnuté rozsudkom z 10. septembra 2003, obsahom ktorého je aj výrok okresného súdu, že podľa § 229 ods. 1 Trestného poriadku poškodeného Ing. I. M. s nárokom na náhradu škody odkazuje na konanie vo veciach občianskoprávných. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ ako poškodený 17. novembra 2003 odvolanie, o ktorom bolo rozhodnuté 11. februára 2004 tak, že rozsudok okresného súdu bol zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie okresnému súdu.

Predmetom sťažnosti je okrem iného tvrdené porušenie základného práva sťažovateľa na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. K jeho porušeniu malo dôjsť tým, že vo veci nekonala samosudkyňa okresného súdu, ktorej bola vec pôvodne pridelená, ale bolo vyhovené návrhu obžalovaného na spojenie tejto veci na spoločné konanie s inou

trestnou vecou, o ktorej rozhodoval iný sudca, aj keď podľa sťažovateľa neboli na tento úkon splnené základné zákonné podmienky.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa § 7 ods. 2 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Zákonným sudcom je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a je určený rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie v senáte.

Za zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy je zásadne potrebné považovať tohto, kto bol určený na prejednávanie vecí v súlade s rozvrhom práce súdu (II. ÚS 47/99, II. ÚS 118/02).

Právo osoby „ne byť odňať svojmu zákonnému sudcovi“ nemožno interpretovať až tak extenzívne, aby sa spájalo s osobou jediného sudcu. Účel základného práva priznaného čl. 48 ods. 1 ústavy sa naplní, keď o práve občana rozhodne sudca pridelený na výkon funkcie na súd toho stupňa súdnej moci, ktorý je vecne a miestne príslušný rozhodnúť, za predpokladu, že podľa rozvrhu práce ide o sudcu, ktorý je oprávnený konať a rozhodovať určitý druh súdnej agendy (v tomto prípade rozhodovať v trestných veciach aj o nárokoch poškodeného). Ak nastanú okolnosti odôvodňujúce presun takto pridelenej veci (resp. agendy) na iného sudcu buď v dôsledku spojenia vecí na spoločné konanie v zmysle § 20 a § 23 Trestného poriadku, alebo v dôsledku jeho vylúčenia v zmysle § 30 Trestného poriadku, alebo aj pre iné dôvody uvedené v § 2 ods. 2 a 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 66/1992 Zb. o Spravovacom poriadku pre okresné a krajské sudy v znení neskorších predpisov, treba aj tých sudcov, ktorým boli veci následne

pridelené v dôsledku vyššie uvedených skutočností, takisto považovať za zákonných sudcov podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej namieta, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože súdne konanie doteraz nie je právoplatne skončené.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Účelom, podstatou a zmyslom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci. Ťažiskovým pojmom a komponentom tohto základného práva je to, že jeho ochrana sa uplatňuje vo veci účastníka, v jeho záležitosti. Súčasne je ústavný súd toho názoru, že uplatnenie tohto základného práva je spojené len s takou vecou (záležitosťou) účastníka konania pred súdom alebo iným orgánom právnej ochrany, ktorej prejednanie a rozhodnutie je zahrnuté do účelu procesného poriadku, ktorý upravuje postup orgánu verejnej moci pri prejednaní veci účastníka.

Vecou samou v konaní pred okresným súdom, v ktorom podľa sťažovateľa došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, je trestné stíhanie inej osoby, než je sťažovateľ, ktorý má v tomto konaní postavenie poškodeného. Trestné stíhanie sa vykonáva podľa ustanovení Trestného poriadku. Podľa § 1 prvej vety Trestného poriadku je účelom tohto zákona upraviť postup orgánov činných v trestnom konaní tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní. Iný účel Trestného poriadku nie je výslovne vyjadrený, a preto je vecou samou v trestnom konaní zistenie trestných činov a spravodlivé potrestanie ich páchatel'ov. Podľa § 2 ods. 4 a 5 Trestného poriadku ak tento zákon neustanovuje niečo iné, postupujú orgány činné v trestnom konaní z úradnej povinnosti; musia trestné veci prejednávať čo najrýchlejšie a dôsledne zachovávať občianske práva zaručené ústavou. Orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol náležite zistený skutkový stav veci, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie.

Z uvedeného vyplýva, že zákonným účelom postupu orgánov činných v trestnom konaní nie je prejednanie, rozhodovanie a rozhodnutie o nároku poškodeného, ktorý má súkromnoprávnu povahu. Možnosť uplatnenia nároku na náhradu škody v trestnom konaní nie je preto v tomto konaní vecou samou v takom zmysle, ako to je uvedené v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov. To platí aj pre čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý ustanovuje o „jeho záležitosti“, čo je synonymum pre jeho vec podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Tieto závery majú oporu aj v doterajšej judikatúre ústavného súdu (IV. ÚS 4/02, IV. ÚS 166/03), podľa ktorej účel trestného konania, jeho predmet a základné zásady, na ktorých spočíva dosahovanie tohto účelu, vylučujú záver, aby poškodený mal právo na to, aby jeho vec – nárok na náhradu škody – bola prerokovaná bez zbytočných prietahov v trestnom konaní. Prípustnosť uplatniť nárok na náhradu škody v trestnom konaní nie je dôvodom na záver o tom, že v trestnom konaní sa stáva vecou samou nárok poškodeného. Táto možnosť je iba zvýhodnením poškodeného, ktorý za splnenia zákonných podmienok, a ak to nebráni účelu trestného konania, môže dosiahnuť uspokojenie svojho súkromnoprávneho nároku, prípadne aj v trestnom konaní. To, že sa táto možnosť nemôže

uplatniť na úkor dosahovania účelu trestného konania (§ 1 Trestného poriadku), vyjadrujú viaceré ustanovenia Trestného poriadku (§ 44 ods. 4, podľa ktorého výkonom práv poškodených nesmie byť ohrozený rýchly priebeh trestného stíhania; § 229 ods. 1, podľa ktorého ak niet podľa výsledku dokazovania pre vyslovenie povinnosti na náhradu škody podklad alebo ak by bolo pre rozhodnutie o povinnosti na náhradu škody potrebné vykonať ďalšie dokazovanie, ktoré presahuje potreby trestného stíhania a podstatne by ho pretiahlo, súd odkáže poškodeného na konanie o občianskoprávných veciach, prípadne na konanie pred iným príslušným orgánom).

Záver o tom, že poškodený v trestnom konaní nemá postavenie osoby, ktorej po uplatnení nároku na náhradu škody vzniká v tomto konaní základné právo na prerokovanie tohto nároku (svojej veci alebo záležitosti) bez zbytočných prietáhov, podporuje aj to, že táto možnosť podľa Trestného poriadku nevyklučuje, aby poškodený po odstránení zákonnej prekážky litispendencie podľa § 83 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), prípadne ešte pred jej vznikom uplatnil nárok na náhradu škody v konaní pred občianskoprávnym súdom v rozsahu jeho právomoci podľa § 7 ods. 1 OSP. Žalobu o náhradu škody považuje ústavný súd za účinný právny prostriedok ochrany základných práv a slobôd poškodeného a takáto žaloba vymedzuje v občianskom sporovom konaní nárok poškodeného na náhradu škody už ako jeho vec (jeho záležitosť), vo vzťahu ku ktorej už má garantované základné právo na konanie bez zbytočných prietáhov (čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru).

Z uvedeného vyplýva, že postup orgánu činného v trestnom konaní, ktorým je v tomto prípade okresný súd, nemôže byť v žiadnej súvislosti s ústavne garantovaným základným právom na prerokovanie veci (záležitosti) sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorou je nárok na náhradu škody, pretože rozhodovanie o ňom nepatrí k účelu trestného konania a navyše takýto nárok na náhradu škody môže sťažovateľ ako už jeho vec (jeho záležitosť) uplatniť aj v občianskom spore.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že nebolo preto možné, aby označeným rozhodnutím všeobecného súdu došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa

podľa čl. 48 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou opakovane vyslovil, že ak sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namietal také porušenie základného práva alebo slobody, ktoré podľa okolností prípadu nemohlo nastať, ústavný súd návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (napr. II. ÚS 70/99, III. ÚS 45/03).

Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť po jej predbežnom prerokovaní odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa a rozhodovať o nich.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. apríla 2004